

JOGÉLET.

Három elnöki megnyitó.

Juhász — Puky — Degré beszédei.

Azon értékek közt, melyekkel a letűnő korszak az emberiséget gazdagította, rendszeren a technikai haladást tekintik e korszak legnagyobb dicsőségének. Pedig ez időszak alatt szellemi és erkölcsi fejlődésünk is gazdagodott. A mult század a jogszolgáltatásnak piedesztálra való emelésével s az igazságszolgáltatás államfeladattá minősítésével kapcsolatban a garanciális intézmények kiépítésével az emberiség intellektuális értékeit igen nagy mértékben gyarapította. Ebben a gondolatkörben egyrészt a bírói függetlenség kiépítése, másrészt annak felismerése, hogy az állampolgár és az állam közti jogvita eldöntése is bírói funkció, végül pedig a bírói hivatásra való előkészítésnek megfelelő megalapozása egyformán nagyjelentőségű.

Az ország legfőbb bírái, Juhász Andor, a Kúria, Puky Endre, a Közigazgatási Biróság, Degré Miklós, a budapesti Tábla elnöke, újévi beszédeikben foglalkoztak ezekkel a kérdésekkel.

Juhász Andor mindig a bírói függetlenség lelkes harcosa volt. Hiven mintjához, most újból a bírók lelki és anyagi függetlensége mellett tört lándzsát, nehogy ez a jogrendszerünkben évszázadokra visszamenő intézmény az újabb intézkedések folytán csorbát szenvedjen.

A Közigazgatási Biróság, mint a régi pénzügyi közigazgatási bíróság jogutódja, most 50 éves jubileumát üli. Elnöke a nemzeti ellenállás idejében a törvényesség érdekében keményen harcolt. Ez adja meg szavának erkölcsi súlyát, midőn annak jelentőségét domborítja ki, hogy az egyéni jogok független bírói védelme nemcsak a magánjog terén szükséges, hanem helye van annak a közjog és a közigazgatási jog terén is. Örömmel konstatálja a bíraskodás ezen mezejének kiszélesítését, amely mindig újabb és újabb ügyeket hoz a Közigazgatási Biróság hatáskörébe.

Degré Miklósnak a bíróság legifjabb tagjai erkölcsi és szellemi nívójának emelésében hervadhatatlan érdemei vannak. Az ő eddigi munkájának szükségszerű kiegészítése, hogy miután általában a bírák kedvezőtlen előléptetési viszonyaival foglalkozott, részletesebben vizsgálta az ifjúságra nézve fölültébb kedvezőtlen mai helyzetet s annak orvoslásában látja annak biztosítékát, hogy a Kúria elnöke által az igazságszolgáltatás érdekeinek biztosítása kérdésében kifejtett gondolatok valóra válhassanak.

E beszédeknek jelentősége sokkal nagyobb, mint az az első pillanatra látszik.

A mai átalakulás és forrongás közepette mindinkább jelentkeznek oly intézkedések, melyek a fennálló bírászkodás mai szerkezetét részben lebontják, részben megváltoztatják. Egyik oldalon a különböző érdekeltségek iparkodnak szerephez juttatni a választott bírói intézmények különféle formáit. Még az e tekintetben eddig a merev negáció álláspontján állott francia felfogás is hajlandó a választott bíróságok hatáskörét elismerni és kifejleszteni. Másik oldalon az államhatalom szorítja szűkebbre a bíróságok szerepkörét. Az ügyek igen jelentékeny részében a döntést nem a rendes bíróságok, hanem különböző döntőbizottságok látják el. Nemcsak nemzeti, hanem nemzetközi vonatkozásokban történik ez. Legutóbb a nyugdíjügyekben a 4600/1933. M. E. sz. rendelet juttatta a döntőbizottságokat messzemenő szerepkörhöz. Látjuk azt, hogy bírói teendőket látnak el közigazgatási hatóságok. A juttatott földek vételárával hátralékos adósok ügyében a pénzügyigazgatóság dönt. A gazdasági védelmi rendeletek körében meghonosított felügyeleti bizottságok ügyvitelét nem a bíróságok, hanem az adóhivatalok látják el. Hatósági jelleggel nem bírói intézmények, mint aminők például a Pénzügyintézet Központ, vagy a Magyar Nemzeti Bank, döntenek oly ügyekben, amelyek jogvita természetével bírnak s amelyeknek elbírálása az ítélőbíró határozatával egyértelmű.

A mai élet a bírót oly feladatok elé állítja, melyeknek megoldása a sablonos ítélkezéssel nem elégíthető ki. A döntés alkalmával sokszor oly szempontokat is figyelembe kell vennie, melyek az általánosságban ismert normális jogtételek körén kívül esnek. A gazdasági, valamint társadalmi fejlődés által kifejlesztett oly újabb érdekek követelnek elismerést, melyeknek paragrafusba szedett és jogilag kategorizált elismerése még nem következett be.

Ily időkben a bíróság feladata nagyon nehéz. Éppen ezért nagyjelentőségű a bírói öntudatnak ébrentartása, az államhatalmi tényezőknek arra való felhívása, hogy kerülni kell mindazt, ami a bírászkodás értékét veszélyeztetni s meg kell teremteni a jövő fejlődés alapjainak biztosítását.

Nagy szolgálatot tesz a Kúria elnöke a köznek, midőn a bírói függetlenség védelmében száll síkra. A vázolt új helyzetben, az új érdekek kialakulása közben a bírónak fokozottabb mértékben kell függetlennek lennie. Mégpedig nemcsak az államhatalom tényezőivel szemben, mintahogy ezt a régi bírótól kívántuk meg. Ügyelni kell arra is, hogy a bíró megfelelő ellenállást fejtessen ki abban az irányban is,

hogy a haladás és újítás céjére alatt a bíraskodást kikezdő pillanatnyi eszmeáramlatok szolgálatába ne szegődjék. Az a két főminősítési kellék, a jellemiszilárdság és a bölcsesség, melyeknek szükségét hangoztatja a Kúria elnöke, az egyetlen biztosíték arra nézve, hogy a jogalkotó bíró helyzetével nem fog visszaélni és a felszínre vetett pillanatnyi eszmeáramlatoknak nem fog szolgálatába szegődni.

Mindenesetre nagy megnyugvás e tekintetben az is, amit a Közigazgatási Bíróság elnöke hangsúlyoz, hogy t. i. a jogesze terjedőben van, a közigazgatási jogvédelem jelentősége fokozottabb mértékben talál elismerésre. Ennek hangsúlyozása azért is fontos, mert az utóbbi időben egyes bírósági határozatok azt az aggodalmat keltették az érdekeltek körökben, hogy évtizedeken át elfogadott elveket fiskálítási szempontok érvényesülése folytán mellőznek.

Megnyugtató az is, amit a Tábla elnöke állapít meg. Nemcsupán bíróságaink régebbi tagjainak erkölcsi integritását állapítja meg, de rámutat arra is, hogy mily értékek rejlenek a jövő letéteményeseiben, a bíróságnál működő ifjú generációban. A Tábla elnökének nagy érdemei vannak abból, hogy ez a generáció ilyen s érthető, ha iparkodik annak jövőjét s ezáltal a benne rejlő értéket a nemzet jövője részére biztosítani. Meg lehet győződve, hogy ebben a törekvésében az egész magyar jogászvilág mögéje fog sorakozni.

Beszámoló. A Magyar Jogászegylet 1933. évi rendes közgyűlését december 16.-án tartotta meg. A közgyűlés a szakosztályok tisztikarát a következőkben választotta meg: *Magánjogi szakosztály:* Elnök: dr. Szladits Károly egyetemi ny. r. tanár. *Hiteljogi szakosztály:* Elnök: dr. Kuncz Ödön egyetemi ny. r. tanár. *Perjogi és igazságügyi szervezeti szakosztály:* Elnök: dr. Kovács Marcell ny. kúriai bíró, ügyvéd. *Büntetőjogi szakosztály:* Elnök: dr. Angyal Pál egyetemi ny. r. tanár. *Közjogi és közigazgatási jogi szakosztály:* Elnök: dr. Némethy Károly v. b. t. t. *Pénzügyi jogi szakosztály:* Elnök: Benedek Sándor, a közigazgatási bíróság ny. másodelnöke. *Gazdaságjogi intézet:* Igazgató: dr. Kuncz Ödön egyetemi ny. r. tanár. Alelnökök: dr. Baumgarten Nándor ny. közigazgatási bíró, dr. Szladits Károly egyetemi ny. r. tanár, dr. Lévy Béla ügyvéd. *International Law Association magyar csoportja:* Elnök: dr. Oswald István, a m. kir. Kúria másodelnöke.

Az elmúlt évi tisztikarral szemben változást jelent **Kuncz Ödön** egy. tanárnak a hiteljogi szakosztály elnökévé választása (a lelépő **Tury Sándor** ny. kúriai tanácselnök helyére), **Kovács Marcell** ny. kúriai bírónak a perjogi szakosztály elnökévé választása (a lelépő **Fodor Ármin** ny. kúriai tanácselnök helyére) és **Lévy Béla** ügyvédnek a Gazdaságjogi Intézet harmadik al-